

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Zienswijze ontwerpregeling Gemeenschappelijke Regeling (GR) Zeeuws Archief	253706		

Middelburg, 31 januari 2024

Geachte voorzitter,

Op 10 oktober 2023 heeft u van ons college een informerende brief inclusief memo (kenmerk 253706) ontvangen over de verkenning van een aantal Zeeuwse decentrale overheden naar toetreding tot de GR Zeeuws Archief. Deze brief is in de Commissie Bestuur van 20 oktober 2023 behandeld. De in de Commissie gestelde vragen/aandachtspunten (zie bijlage 4 voor de beantwoording) zijn meegenomen in de verkenning, die inmiddels is afgerond. De ontwerpregeling GR Zeeuws Archief (bijlage 1) is hier de uitkomst van. Middels deze brief willen wij u meenemen in het vervolgtraject. Tevens stellen wij uw Staten in de gelegenheid een zienswijze op de ontwerpregeling GR Zeeuws Archief bij ons naar voren te brengen.

Aanleiding voor de verkenning

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft in 2018 aangekondigd per 1 januari 2025 uit de gemeenschappelijke regelingen van alle Regionale Historische Centra (RHC's) in Nederland te treden, waaronder het Zeeuws Archief. Doordat OCW uittreedt, blijft een GR over met alleen Middelburg en Veere als deelnemers. Omdat een GR met slechts twee partijen als te smalle (bestuurlijke) basis wordt beschouwd, is er op initiatief van het Zeeuws Archief een verkenning uitgevoerd naar uitbreiding van de GR met nieuwe deelnemers. De volgende overheden hebben een positieve grondhouding aangenomen over toetreding tot de GR Zeeuws Archief: Provincie Zeeland, Waterschap Scheldestromen, en de gemeenten Terneuzen, Vlissingen en Schouwen-Duiveland. Deze overheden nemen op dit moment diensten af van de GR Zeeuws Archief op basis van een dienstverleningsovereenkomst (DVO).

Belang van toetreding tot GR Zeeuws Archief

In de Archiefwet is het belang van overheidsdocumenten vastgelegd ten aanzien van de uitvoering van de publieke taken, het afleggen van verantwoording en het belang van archieven als onderdeel van het cultureel erfgoed. Wij onderschrijven de noodzaak van een robuuste archiefdienst voor het uitvoeren van deze wettelijke taken en zien daarom het belang in van toetreding tot de GR Zeeuws Archief. Op basis van de huidige DVO vinden momenteel alleen 1-op-1 overleggen met het Zeeuws Archief plaats over uitvoering van de DVO. Door toe te treden tot de GR zal er met de andere deelnemers zowel bestuurlijk als ambtelijk sprake zijn van integrale afstemming over de uitvoering van archiefwettelijke taken. Dit draagt positief bij aan uniformiteit, kennisdeling en een efficiënte, gespecialiseerde en deskundige uitvoering van het vakgebied.

Wat ons betreft rechtvaardigen de wettelijke archieftaken dat wij toetreden tot de GR Zeeuws Archief en dragen wij hierdoor – samen met de andere (potentiële) deelnemers – substantieel bij aan de instandhouding van een robuuste en toekomstbestendige archiefdienst in de provincie Zeeland.

Zienswijzeprocedure

De GR Zeeuws Archief is een zogenoemde college-regeling. Dit houdt in dat er alleen college-bevoegdheden gedelegeerd zijn en worden aan de GR (zie artikel 4 van de ontwerp-regeling). Dit is de reden dat er geen vertegenwoordigende organen (gaan) deelnemen in de GR.

Overeenkomstig artikel 73 lid 4 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) hebben wij uw toestemming nodig om de regeling te treffen. Echter, sinds de wijziging van de Wgr in 2022 moeten wij uw Staten eerst in de gelegenheid stellen een zienswijze over de ontwerp-regeling bij ons naar voren te brengen (artikel 73 lid 2 en 3 Wgr) voordat wij een voorstel om toestemming te verlenen aan u voorleggen.

Door middel van voorliggende brief stellen wij u in de gelegenheid een zienswijze over de ontwerp-regeling bij ons naar voren te brengen binnen de wettelijke termijn van acht weken na ontvangst van deze brief.

Toelichting op de ontwerp-regeling

De ontwerp-regeling is geschreven door een ambtelijke werkgroep waarin diverse disciplines (archieffinhoudelijk, financieel, juridisch) van de verkennende partijen en het Zeeuws Archief vertegenwoordigd waren. Het ontwerp is vervolgens door het Zeeuws Archief voorgelegd aan de werkgroep Verbonden Partijen van de Vereniging Zeeuws Gemeenten en aan een externe jurist. Hun input en commentaar is verwerkt in het voorliggende ontwerp. De belangrijkste elementen zijn:

- Doelen (artikel 3) en over te dragen taken (artikel 4);
- Per deelnemer één vertegenwoordiger in het algemeen bestuur (artikel 5);
- Versterkt stemrecht voor deelnemers naar rato van de deelnemersbijdrage op het totaal van de deelnemersbijdragen. Voor de provincie komt dat neer op een versterkt stemrecht van vijf stemmen (artikel 6 lid 1);
- Verplichting van de deelnemers om ervoor zorg te dragen dat de archiefdienst te allen tijd beschikt over voldoende middelen om aan zijn verplichtingen te voldoen (art. 16 lid 4);
- De indexeringsmethodiek die van toepassing is op de deelnemersbijdragen (art. 16 lid 5; zie ook bijlage 3);
- Norm voor reservevorming: de algemene reserve in enig jaar bedraagt niet meer dan 5% van de totale bijdragen in dat jaar van deelnemers en andere overheidsinstellingen (art. 22 lid 3);
- De bepalingen omtrent toetreding, uittreding, wijziging en opheffing van de regeling (zie Hoofdstuk VIII van de regeling) zijn gebaseerd op de modelbepalingen van de Vereniging Zeeuwse Gemeenten.

Bij de vierde 'bullet' wordt opgemerkt dat sinds de oprichting van de huidige GR Zeeuws Archief in 2000 geen sprake is geweest van een situatie waarin de deelnemers extra kapitaalstortingen hebben moeten doen bovenop de reguliere deelnemersbijdragen. Dit biedt uiteraard geen garantie voor de toekomst, maar geeft wel een indicatie.

Juridische relatie en financiering OCW en RHC's in de Archiefwet 2021

De daadwerkelijke uittreding van OCW uit de GR kan pas plaatsvinden op het moment dat de nieuwe Archiefwet 2021 in werking is getreden. In de Archiefwet 2021 wordt de nieuwe juridische relatie van OCW met de RHC's evenals de financiële zekerheid vastgelegd. De Archiefwet 2021 is nog niet aangenomen door de Tweede- en Eerste Kamer. De wet is weliswaar niet-controversieel verklaard, maar op dit moment is vanwege de demissionaire status van het kabinet nog geen zicht op de behandeling van de wet in de Tweede Kamer. De mogelijkheid bestaat dus dat de beoogde datum van inwerkingtreding per 1 januari 2025 opschuift. In dat geval zal bekeken worden wat dit betekent voor onze toetreding tot de GR Zeeuws Archief per 1 januari 2025. Als deze situatie zich voordoet, zal dat uiteraard besproken worden met de relevante partners, zoals OCW, de huidige deelnemers Middelburg en Veere, en de vier overige (potentiële) deelnemers.

Ondanks uittreding blijft de minister wettelijk verantwoordelijk voor de analoge rijksarchieven in de provincies.

Bestuursconvenant OCW en RHC's

De besturen van alle RHC's hebben in aanvulling op de taakopdracht in de Archiefwet 2021 aangedrongen op een bestuurlijk convenant tussen RHC's en OCW (bijlage 2a, 2b en 2c). Daarin wordt benadrukt dat OCW de intentie heeft om een langdurige samenwerking aan te gaan met de RHC's en daarmee ook de bekostiging voor een lange termijn beschikbaar te stellen. Beide partijen

leggen in het convenant vast dat zij langdurig willen samenwerken en dat de onderlinge betrokkenheid groot blijft. Het is dus niet zo dat de minister van OCW door uittreding zijn handen aftrekt van de RHC's.

Echter, in het convenant bevestigt OCW weliswaar de afspraken om de financiële bijdrage die verbonden is aan het beheer van de analoge en gedigitaliseerde rijksarchiefcollecties na haar uittreden uit de GR voor te zetten, maar is niets vastgelegd over de hoogte, duur en indexering van de bijdrage. Ook zijn (nog) geen harde afspraken vastgelegd over de hoogte, duur en indexering van de financiële bijdrage van OCW voor de huur en het beheer en onderhoud van het (rijks)gebouw waarin het Zeeuws Archief gevestigd is. Deze beide financieringsstromen staan formeel los van de ontwerpregeling als zodanig, maar zijn uiteraard wel uiterst relevant voor de (toekomstige) deelnemers in de GR. Dit betekent dat wij pas tot finale besluitvorming over toetreding overgaan nadat op beide aspecten meer duidelijkheid en zekerheid is verschaft door het bestuur van het Zeeuws Archief.

Vervolgtraject

Na afronding van de zienswijzeprocedures bij de (potentiële) deelnemers wordt beoordeeld of een aanpassing van de ontwerpregeling nodig is. Vervolgens zal de (eventueel aangepaste) regeling omgezet worden in een definitieve regeling die wij vervolgens samen met een voorgenomen besluit over toetreding aan u voorleggen voor het verkrijgen van de wettelijk vereiste toestemming van uw Staten. Beoogd wordt om het finale besluitvormingsproces bij de (potentiële) deelnemers medio juli 2024 te hebben afgerond.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

drs. J.M.M. Polman, voorzitter

drs. M.C.J. Franken, secretaris-algemeen directeur

Bijlagen:

1. Ontwerpregeling GR Zeeuws Archief;
- 2a. Bestuursconvenant OCW-RHC's;
- 2b. Nota ter toelichting op bestuursconvenant OCW-RHC's
- 2c. Side letter bij bestuursconvenant OCW-RHC's
3. Financieel bijdrageoverzicht
4. Vragen en antwoorden Commissie Bestuur 20-10-2023

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.